

همه جواب‌های آقای شهردار چالش‌های فرهنگی توسعه مشهد در گپ و گفتی با مهندس پژمان

می‌شود که آن کار متوقف شود.

شروع طرح احیای بافت فرسوده

در طرحی که در سال ۱۳۵۰ برای مشهد تهیه شده بود، راه حلی برای اصلاح معابر و رفع کاستی‌ها ارائه داده بود اما در سال ۱۳۶۷ که عمر ۲۰ ساله این طرح به پایان نزدیک شده بود، مشاوران و کارشناسان به این نتیجه رسیدند که تمام پیش‌بینی‌های قبلی و راه‌حل‌های ارائه شده محقق نشده‌است و خرابی‌ها و مضلات بیشتر هم شده‌است؛ دلیل آن هم کاهش جمعیت این محدوده بوده است، زیرا خانه‌ها فرسوده و غیرقابل سکونت و بزهکاری نیز زیاد شده بود. لذا مشاوران این طرح جدید به این جمع بندی رسیدند که با طرح‌های رایج امکان اصلاح این منطقه وجود ندارد و باید طرح خاصی برای بافت فرسوده اطراف حرم مطهر تهیه کرد. همان‌جا اشاره می‌کنند که سازوکارهای شهرداری هم قابل اجرا نیست و باید متولی و مجری خاصی برای آن در نظر گرفته شود. بر همین اساس مرحوم کاررونی در نامه‌ای خطاب به مقام معظم رهبری از ایشان اجازه خواستند تا برای رفع نارسایی‌هایی که دیوار به دیوار حرم مطهر قرار گرفته‌اند، اقدام جدی صورت بگیرد. ایشان هم پس از موافقت، این کار را موجب اجرو ثواب دانستند زیرا کلیدی‌ترین و محوری‌ترین سیاست این طرح، اصلاح امور

پی‌گیری‌ها و انتقادات مکرر روزنامه خراسان از نحوه ساخت و سازهای اطراف حرم مطهر و طرح دیدگاه‌های نخبگان در مورد فقدان نگرش جنبه‌های تمدن‌سازانه و معماری متناسب با هویت پایتخت معنوی ایران باعث شد تا شهردار مشهد برای ارائه توضیحات در مورد اهداف، ضرورت‌ها، موانع و نوع مواجهه شهرداری با این موضوع به روزنامه خراسان بیايد. هر چند این گفت‌وگو و بازدید دست‌اندرکاران روزنامه از بافت فرسوده و اقدامات انجام شده شهرداری نگاه ما را نسبت به تلاش قابل تقدیر شهرداری و مشکلات پیش‌روی این نهاد روشن‌تر کرد اما همچنان پاسخ‌سوال‌ات اصلی ما به ظرفیت محدود کارشناسی و اجرایی کشور در حوزه معماری اسلامی و مشکلات تأمین مالی و همکاری نکردن دستگاه‌های دولتی احاله شد که در جای خود بسیار مهم اما لا ینحل به نظر نمی‌رسد. مهندس پژمان به تفصیل در مورد وضعیت اسفبار بافت فرسوده، قبل از شروع طرح و نجات قابل تقدیر این محدوده از نابسامانی‌های اقتصادی و اجتماعی توضیح داد اما نقد خراسان هرگز متوجه اصل نوسازی و پاک‌سازی بافت فرسوده نبود و نیست بلکه این کار را اقدامی بزرگ و ستودنی می‌داند، حرف ما این بود حال که فرصتی تاریخی و غیرقابل بازگشت برای بازسازی اطراف مضجع شریف حضرت رضا (ع) مهیا شده است آیا نباید این بازسازی مبتنی بر مولفه‌های هویتی شهرزبانی و شهرسازی و معماری اسلامی و الهام‌بخش معارف رضوی و انقلاب اسلامی باشد؟ آیا الگوی توسعه مشهد باید مشابه کیش و دبی باشد؟ و این که آیا در کنار آثار مثبت نوسازی بافت فرسوده در مورد آثار منفی فرهنگی و اجتماعی این نوع نوسازی بی‌هویت، فکری شده است؟ مهندس پژمان ریشه مشکلات را در نهاد‌های دیگر می‌داند و این حرف تا حد زیادی درست است اما در این میان از نقش شهرداری در حل این مشکلات نمی‌توان چشم‌پوشی کرد. ماسعی کردیم در این ویژه‌نامه در کنار نظرات و انتقادات صاحب‌نظران و نخبگان دفاعیه آقای شهردار را بدون کم و کاست منتشر کنیم تا مخاطب با خواندن همه حرف‌ها و نظرات خود به قضاوت بنشیند.

حدود ۲۰ سال پیش که این طرح شروع شده شاهد تحولات فراوانی بوده‌است، دوسال پس از تصویب مورد بازنگری قرار گرفت، بعد از دو سه سال دوباره به آن اعتراض شد و تا امروز به همین شکل ادامه داشته‌است. باید گفت که در مجموع، هر کاری که برای اجرا در کشور تصویب می‌شود به جای تقویت آن، غالباً با حرف‌ها و نقدها، زمینه‌به‌شکلی فراهم

هستیم که کمترین ایراد ممکن به آن وارد باشد. ما همیشه آغوش‌مان را برای انتقاد باز کرده‌ایم و این را هم می‌پذیریم تصمیمی که سال‌ها پیش گرفته شده است نیاز به بازنگری و تغییر دارد، ولی نمی‌توان یک طرح را به طور مرتب مورد بازنگری قرار داد و اگر با برداشت یک کارشناس منطبق نبود توقع بازنگری مجدد و تغییر طرح را داشته باشد. از

مهندس پژمان: بارها در روزنامه خراسان مطالبی در مورد بافت پیرامون حرم مطهر به چاپ رسیده و راجع به معماری یا ارتفاع یا موضوعات دیگر اظهار نظر شده‌است. خوب است شما در جریان مبانی این موضوع قرار بگیرید که این طرح از ابتدا چه بوده‌است و ما چقدر در آن دخالت داریم. ما به دنبال شرایط مطلوبی